

Voorstel

Datum: 27 september 2021

Opsteller: Sandra Bos

Zaak: 97298

Contactgegevens: sandra.bos@midden-groningen.nl

Portefeuillehouder: Peter Verschuren

Stukken ter inzage:

Onderwerp: Raadsvoorstel Vaststellen Transitievisie Warmte

1. Voorstel

1 De Transitievisie Warmte Midden-Groningen vast te stellen.

2. Inleiding

Vanuit het Klimaatakkoord is afgesproken dat alle gemeenten in 2021 een Transitievisie Warmte (TVW) hebben vastgesteld. In de Transitievisie Warmte worden de eerste stappen uiteengezet om de doelstelling te halen van een aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050. Concreet moet in de TVW worden aangegeven op welke manier in 2030 20% van deze doelstelling wordt gehaald. Ook moet er een indicatie worden gegeven van het aantal woningen dat geïsoleerd en/of aardgasvrij gemaakt wordt, en in welke wijken of via welke projecten deze besparing behaald kan worden.

Voor het opstellen van de Transitievisie Warmte Midden-Groningen zijn technische, economische, en sociale basisgegevens verzameld van buurten en wijken in Midden-Groningen. Tevens zijn vele belanghebbenden betrokken, waaronder bijvoorbeeld de woningcorporaties, de energiecoöperaties en de netwerkbedrijven.

De strategie van Midden-Groningen zet in op de volgende drie sporen: 1^e) Isolatie en afgiftesystemen verbeteren, 2^e) Hybride warmtepompen uitrollen, 3^e) Woningen aardgasvrij maken. Gezamenlijk moet dit *het equivalent* van 20% aardgasvrije woningen opleveren. Dat betekent dat de gemeente Midden-Groningen ervoor kiest niet per se 20% van haar woningbezit aardgasvrij te maken (lees 5600 woningen), maar inzet op het besparen van aardgas naar equivalent van het aardgasgebruik van 5600 woningen.

Tevens beschrijft de TVW een aantal uitgangspunten voor de selectie van wijken waar de uitvoering het eerste zal worden opgepakt. De belangrijkste uitgangspunten zijn 'het starten in buurten met hoge energierekeningen' en 'het ondersteunen van initiatieven van onderop'. De uitgangspunten uit de TVW worden na vaststelling verder uitgewerkt en toegespitst in een aantal wijk- en buurtuitvoeringsplannen (WUP's).

Alle organisaties die tot op heden betrokken zijn bij de opstelling van dit beleidsplan, blijven betrokken in de uitvoeringsfase en spelen daarbij een actieve of ondersteunende rol. De TVW zal 5-jaarlijks worden herijkt.

Relatie tot andere visies en plannen

Deze visie is een *lokale* uitwerking van energietransitie wat betreft het onderdeel verduurzaming van warmte. De voorgestelde maatregelen vormen input voor de nieuwe RES 2.0, die in de komende twee jaren wordt uitgewerkt en wordt vastgesteld in maart 2023. De RES 1.0 gaat over de duurzame productie van elektriciteit op land. Daarnaast geeft de RES 1.0 een aanzet voor onderwerpen ten aanzien van de warmtetransitie die we de komende periode *regionaal* willen bespreken met elkaar. Een belangrijk gevolg van de maatregelen voorgesteld in de TVW is de verschuiving van het gebruik van aardgas voor verwarming naar het gebruik van elektriciteit voor verwarming, productie van warm tapwater en elektrisch koken. Deze hebben, naast de plaatsing van zonnepanelen, het toenemende gebruik van laadpalen voor auto's, en elektrificatie van de industrie de nodige impact op de belasting van het elektriciteitsnet. Beleid op diverse deelterreinen zal op termijn dan ook in gezamenlijkheid moeten worden ontwikkeld.

De gemeente Midden-Groningen werkt onder de vlag van Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) momenteel aan het opstellen van een Laadpalenvisie. De NAL vormt eveneens onderdeel van het klimaatakkoord en is een meerjarige beleidsagenda met ambities en acties die ervoor gaan zorgen dat we straks altijd overal, snel en slim kunnen laden. In de zogenaamde Cluster Energie Strategieën werken bedrijven hun plannen uit om de uitstoot van broeikasgassen te verlagen en overleggen zijn over de hiervoor benodigde netwerken (elektriciteit, gas, CO₂, waterstof en warmte). Midden-Groningen valt onder het CES Cluster Noord-Nederland.

3. Publiekssamenvatting

De gemeente Midden-Groningen heeft een Transitievisie Warmte opgesteld. In deze visie worden de eerste stappen beschreven op weg naar een aardgasvrij gebouwde omgeving in 2050. Ook wordt aangegeven hoe 20% van deze doelstelling wordt behaald in 2030. De gemeente zet hierbij nadrukkelijk in op isolatiemaatregelen. Daarnaast ziet zij, in het bijzonder voor de overgangsfase, een grote rol voor hybride warmtepompen. Zij wil met deze strategische keuze een grote groep inwoners van haar gemeente bereiken. Dit zijn inwoners die nu reeds een hoge energierekening hebben en deze, bij ongewijzigd beleid, in de toekomst anders alleen maar zullen zien stijgen. De TVW is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met vele belanghebbenden waaronder bewoners-vertegenwoordigende

organisaties en woningcorporaties. Nadat de TVW is vastgesteld zal met meer concrete planuitwerking op wijkniveau worden gestart.

4. Bevoegdheid van de raad

De Transitievisie Warmte is een onderdeel van het klimaatakkoord. Gemeenten zijn verplicht voor 1 januari 2022 een Transitievisie Warmte op te stellen. Het vaststellen van de TVW Midden-Groningen is de bevoegdheid van de raad.

5. Beoogd effect

Met het vaststellen van de Transitievisie Warmte wordt richting gegeven aan de wijze waarop de gemeente Midden-Groningen de doelstelling gaat behalen om in 2050 aardgasvrij te worden. Ook worden richting gegeven aan de eerste stappen voor uitwerkingen op wijkniveau, de zogenaamde wijkuitvoeringsplannen (WUP's).

6. Historische context

Op 8 april is in de raad een 'eerste achtergrondrapportage Transitievisie Warmte' aangeboden met daarbij een oplegnotitie 'Prioritering – in welke wijken gaan we het eerst aan de slag? Reacties op de oplegnotitie hebben de uitgangspunten bepaald voor de prioritering van wijken zoals opgenomen in de definitieve TVW die ter besluitvorming voorligt.

In september heeft de raad 'de concept TVW' (van begin juli) ontvangen met daarbij een aantal vragen. Deze is in de raadscommissie van 16 september behandeld. Een deel van de antwoorden op de vragen heeft doorwerking gekregen in de definitieve TVW die nu ter besluitvorming voorligt. In een apart memo volgt nog een toelichting op enkele andere vragen en suggesties die tijdens de raadscommissie aan de orde zijn geweest.

7. Argumenten

- 1.1 Met het vaststellen van de TVW Midden-Groningen geeft de gemeente Midden-Groningen invulling aan de wijze waarop de gemeente de doelstelling gaat behalen om in 2050 aardgasvrij te worden.
- 1.2 Met het vaststellen van de TVW Midden-Groningen voldoet de gemeente Midden-Groningen aan de haar door het rijk opgelegde taak een TVW op te stellen voor 1 januari 2022.

8. Kanttekeningen en risico's

Begeleiden en ondersteunen van de warmtetransitie is een grote extra opgave. Voor het realiseren van extra capaciteit en budget zal een forse impuls nodig zijn uit Den Haag. Ook is veel geld gemoeid met het investeren in isolatiemaatregelen en andere warmtetechnieken. Het tempo van de energietransitie wordt mede bepaald door het tempo waarmee gelden en financieringsconstructies beschikbaar komen. Gevolgen van onvoldoende financiering zullen in Midden-Groningen mogelijk een groter effect sorteren dan elders in het land omdat het gemiddeld inkomensniveau in Midden-Groningen lager is dan het landelijk gemiddelde.

Daarnaast hangt het tempo van de energietransitie af van het tempo waarmee grote projecten, zoals van-het-gas-af-operaties in woonwijken, kunnen worden gerealiseerd. Dit wordt sterk bepaald door de doorlooptijden voor de voorbereiding en vervolgens realisatie van dergelijke projecten én door de beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd technisch personeel.

Tot slot is draagvlak bij de bewoners van de huizen die van het gas af moeten cruciaal. Dit draagvlak is kwetsbaar door de maatschappelijk weerstand tegen duurzame energie op land. En ook door de problemen met het verkrijgen van een aansluiting op het net voor grote zonnedaken als ook problemen met het terug leveren van zonne-energie aan het net (ook bij particulieren). Deze laatste twee problemen worden veroorzaakt door de (te) beperkte netwerkcapaciteit. Draagvlak voor warmtetransitie bij de oudere bewoner is ook niet vanzelfsprekend omdat die regelmatig opziet tegen alle rompslomp die aanpassingen aan de woning met zich meebrengt. Tegelijkertijd raakt de maatschappij doordrongen van het de nut en noodzaak van de energietransitie. En ontstaan er, ook in de wijken van Midden-Groningen, steeds vaker initiatieven van onderop.

9. Financiële paragraaf

Begeleiden en ondersteunen van de warmtetransitie is een grote extra opgave. Er moet capaciteit beschikbaar komen om vanuit de gemeente inwoners en energiecoöperaties, en in bredere zin belanghebbenden, te kunnen begeleiden en ondersteunen bij de uitwerken van de wijkuitvoeringsplannen. Op dit moment is hiervoor beperkt budget beschikbaar, dat slechts volstaat voor een enkel project (zie toelichting resterend budget). Voor het realiseren van extra capaciteit en budget zal een forse impuls nodig zijn uit Den Haag. Bij het opleveren van de concept-RES en de RES 1.0 is nadrukkelijk een vraag bij het Rijk neergelegd op welke wijze de energietransitie gefinancierd gaat worden.

Toelichting resterend budget

Het rijk heeft in de decembercirculaire 2019 middels een decentralisatie-uitkering € 200.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van de TVW en de WUPs. In 2021 wordt € 100.000 uitgegeven voor het opstellen van de TVW. In de begroting 2022 is een bedrag van € 100.000 opgenomen voor het ondersteunen bij het opstellen van wijkuitvoeringsplannen.

Aanvullende middelen

In het kader van het klimaatakkoord is het Rijk voornemens extra middelen beschikbaar te stellen de komende jaren. In de begroting voor 2022 is 6,8 miljard voor extra klimaatmaatregelen toegezegd. Dit alles is echter nog niet vertaald in concrete toezeggingen voor de warmtetransitie voor 2021 en 2022 of de jaren erna. Mochten de extra middelen van het Rijk ontoereikend zijn, dan zullen de ambities moeten worden bijgesteld, zal het tempo waarin de ambities worden verwezenlijkt worden aangepast, of zullen op andere wijze extra middelen moeten worden vrijgemaakt. Het maken van afwegingen in deze is aan de raad.

10. Communicatie

Bij vaststelling van de Transitievisie Warmte zal een persbericht worden opgesteld.

11. Draagvlak en vervolgtraject (afstemming, tijdpad)

Voor het opstellen van de Transitievisie Warmte hebben wij diverse belanghebbenden betrokken:

- Er heeft een tiental individuele gesprekken plaatsgevonden met belanghebbenden, onder andere met Enexis, het waterbedrijf, en de energiecoöperaties;
- Aanvullend hierop heeft een aantal malen afstemming plaatsgevonden met de woningcorporaties en huurdersorganisaties;
- Op 26 mei is een online gespreksavond georganiseerd voor inwonersorganisaties, met als inzet informeren en informatie ophalen;
- Er is een online-enquete uitgezet onder de inwoners van Midden-Groningen.

De volgende informatie is onder andere opgehaald in deze gesprekken:

- Ervaringen met energiebesparing en het realiseren van een duurzame warmtevoorziening.
- Sociale gegevens; in welke buurten is er al veel gebeurd en is er draagvlak om met energiebesparing aan de slag te gaan?
- Huidige en toekomstige rol interne en externe betrokken organisaties in de energietransitie. En welke organisatorische vraagstukken spelen er?

In vervolgtrajecten en projecten in relatie tot de Transitievisie Warmte wordt de samenwerking met alle tot op heden betrokken partijen voortgezet. Er zijn afspraken gemaakt over de rollen van de diverse partijen. De individuele inwoner zal nadrukkelijk in beeld komen bij het opstellen van de wijkuitvoeringsplannen.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Midden-Groningen,

A. Hoogendoorn

H.J.W. Mulder

Burgemeester

Secretaris

Bijlage1: Transitievisie Warmte Midden-Groningen

Bijlage2: Transitievisie Warmte Midden-Groningen, achtergrondrapportage

Bijlage3: Raadsbesluit